

DOI: 10.31866/2616-7948.1(15).2025.335346

УДК 070:004]:[316.774:004.5]-047.22

Інформаційно-аналітичний портал «Детектор Медіа» як навчальна платформа журналістів-початківців

Анна РОМАНЧЕНКО

магістрантка

Національний університет

«Чернігівський колегіум»

імені Т. Г. Шевченка,

вул. Гетьмана Полуботка, 53,
14013, Чернігів, Україна

annaromanchenko3@gmail.com

ORCID 0009-0008-6157-0177

© Романченко А., 2025

У статті йдеться про інформаційно-аналітичний портал «Детектор Медіа» як ефективний інструмент для ствердження медіаграмотності в освітньому процесі, зокрема у вищих навчальних закладах, де викладається спеціальність «Журналістика». Авторка розглядає проблематику медіаосвіти, її значення для формування критичного мислення та вмінь роботи з журналістськими матеріалами в сучасному інформаційному середовищі. Одним із головних аспектів є концепція медіаграмотності, яка включає в себе здатність аналізувати й оцінювати інформацію, що надходить з медіа, а також активно використовувати медіаресурси в освітніх цілях. Підкреслюється важливість медіаосвіти як ключового елемента підготовки молоді до життя в умовах інформаційного суспільства.

Детально вивчається ресурс «Детектор Медіа» як потужний освітній інструмент, що дає змогу формувати в учнів і студентів основні компетентності медіаграмотності через доступ до актуальних новин, аналітики, моніторингу та досліджень. Авторка також зупиняється на можливостях використання матеріалів «Детектор Медіа» в навчальному процесі через інтерактивні форми роботи — від вивчення основ медіаграмотності на уроках і лекціях до проведення дискусій, дебатів та створення аналітичних проєктів учнями і студентами на основі медіаматеріалів ресурсу. Важливим аспектом є залучення молоді до самостійного критичного аналізу та роботи з медіаконтентом, що дає змогу не тільки формувати необхідні знання, а й розвивати важливі навички критичного мислення.

Аналізуються практичні завдання застосування матеріалів «Детектор Медіа» на семінарах і факультативах, наводяться результати й відгуки учнів та студентів, що підтверджують ефективність цього ресурсу в навчанні.

Стаття завершується аналізом переваг та обмежень використання «Детектор Медіа» в освіті, таких як доступність і актуальність інформації, залучення до самостійного критичного аналізу, а також проблеми з термінологією і технічним доступом. Визначаються можливі шляхи подолання цих труднощів, а також рекомендації щодо адаптації медіаосвітніх матеріалів для різних вікових груп та рівнів підготовки.

Ключові слова: медіаграмотність; медіаосвіта; «Детектор Медіа»; критичне мислення; перевірка фактів (фактчекінг); маніпуляції в медіа; освітній процес; медіаконтент; антифейк ініціативи; аналітичні проєкти; медіапродукти.

INFORMATION AND ANALYTICAL PORTAL “DETECTOR MEDIA” AS AN EDUCATIONAL PLATFORM FOR NOVICE JOURNALISTS

Anna ROMANCHENKO

Master's Student

T. H. Shevchenko National University “Chernihiv Colehium”,

Hetman Polubotko Str., 53, 14013, Chernihiv, Ukraine

annaromanchenko3@gmail.com

ORCID 0009-0008-6157-0177

The article highlights the information and analytical portal “Detector Media” as an effective tool for affirming media literacy in the educational process, particularly, in higher educational institutions where the speciality “Journalism” is taught. The author studies issues of media education, its importance for grounding critical thinking and skills in work with journalistic materials in the modern information environment. One of the main aspects is a concept of media literacy, which includes the ability to analyse and evaluate information coming from the media, as well as actively apply media resources for educational purposes. This research emphasises the importance of media education as a key element in preparing young people for life in the information society conditions.

The resource “Detector Media” is studied in detail as a powerful educational tool that allows to form basic students’ media literacy competencies through access to current news, analytics, monitoring and research. The author also dwells on the possibilities of applying the materials of “Detector Media” in the educational process via interactive forms of work, such as from studying the basics of media literacy in classes and lectures to conducting discussions, debates and creating analytical projects by pupils and students based on the resource media materials. The involvement of young people in independent critical analysis and work with media content is an important aspect. It allows not only to form the necessary knowledge, but also to develop important critical thinking skills.

Practical tasks of using “Detector Media” materials in seminars and electives are analysed; results and feedback from pupils and students are presented, confirming the effectiveness of this resource in education.

The article concludes with the analysis of advantages and limitations in using “Detector Media” in education, such as accessibility and relevance of information, involvement in independent critical analysis, and problems with terminology and technical access. Possible ways in overcoming these difficulties are identified, as well as recommendations for adapting media education materials to different age groups and training levels.

Keywords: media literacy; media education; “Detector Media”; critical thinking; fact-checking; media manipulations; educational process; media content; anti-fake initiatives; analytical projects; media products.

Актуальність проблеми

У сучасному інформаційному суспільстві медіаграмотність стає необхідною компетентністю для кожної особи. Зі збільшенням кількості інформації, що надходить з різних джерел, виникає потреба в критичному аналізові та відрізненні достовірної інформації від маніпуляцій і фейків. Це особливо важливо для молоді, яка формує свою світоглядну позицію під впливом інтернет-контенту. Такі ресурси, як «Детектор Медіа», є важливими інструментами в навчанні молоді здатності критично сприймати інформацію та розпізнавати маніпуляції.

Стан вивчення теми

Тема медіаграмотності є об'єктом активних досліджень у науковій сфері, зокрема в контексті її використання в освіті. Дослідники акцентують увагу на важливості цифрової освіти для розвитку критичного мислення та громадянської активності. Однак на практиці реалізація цих підходів у навчальному процесі вимагає конкретних інструментів, що допомагають молоді навчитися правильно аналізувати контент. Ресурс «Детектор Медіа» є одним із таких інструментів, проте його застосування в навчанні потребує детального аналізу та методичного супроводу.

Завдання статті: розглянути основні теоретичні засади медіаграмотності та її значення для освіти; оцінити роль «Детектор Медіа» у формуванні медіаграмотності серед учнів та студентів; проаналізувати можливості використання цього ресурсу в навчальному процесі, зокрема через інтерактивні форми роботи; визначити переваги та обмеження використання «Детектор Медіа» в освітньому контексті; запропонувати методичні рекомендації щодо оптимізації використання ресурсу в класах різних рівнів підготовки.

Виклад основного матеріалу

Медіаграмотність є одним із основних аспектів сучасної освіти, який визначає здатність людини аналізувати, розуміти й критично сприймати контент, а також використовувати медіа в особистих, соціальних та професійних цілях (Бебик, 2011). У теоретичному контексті медіаграмотність часто пов'язують з освітою — «комплексом знань, навичок і умінь, які сприяють розвитку здатності до критичного сприйняття інформації» (Masterman, 2001). В межах такої освіти учні й студенти навчаються не лише розуміти медіа як джерело інформації, але й оцінювати його через призму етики, маніпуляційних технік, а також соціальних, культурних і політичних контекстів.

Поняття медіаосвіти має неабияке значення для розвитку особистості в сучасній школі та вищих навчальних закладах. Зважаючи на те, що «інформаційні ресурси впливають на всі сфери нашого життя, від політики до культури, вони відіграють важливу роль у формуванні гро-

мадянської позиції та соціальної свідомості» (Онкович, 2008). У вишах медіаосвіта є не лише додатковим елементом навчальної програми, але й важливим засобом підготовки молоді до життя в інформаційному суспільстві. «У сучасному світі, де більшість інформації отримується через ЗМІ, здатність орієнтуватися в різноманітті медіаресурсів стає необхідною складовою громадянської активності та професійної компетентності» (Potter, 2021).

Основними компетентностями, що формуються через медіаосвіту, є здатність аналізувати контент, відрізняти достовірну інформацію від фейків, маніпуляцій або пропаганди. Важливими є також уміння використовувати технології для створення власних матеріалів, критично оцінювати медіапродукти та аналізувати їхній вплив на аудиторію. Зокрема, учні й студенти повинні засвоїти такі навички, як пошук, перевірка фактів, використання наукових джерел, а також розуміння етичних аспектів інтернет продукції та її впливу на суспільство.

Одним із ключових аспектів медіаграмотності є роль критичного мислення в сприйнятті контенту. Критичне мислення допомагає людині розпізнавати маніпуляції, фейки, суб'єктивні оцінки та спотворення фактів. Це передбачає не лише здатність поставити під сумнів інформацію, яку подають ЗМІ, але й уміння перевіряти факти, зіставляти різні джерела, аналізувати контекст і вплив журналістики на суспільну думку. Формування критичного мислення є важливим завданням медіаосвіти, оскільки лише так учні можуть стати свідомими та активними громадянами, здатними робити обґрунтовані рішення на основі інформації, а не маніпуляцій чи емоційних впливів.

«Детектор Медіа» (<https://detector.media>) — це провідний український ресурс, який поєднує функції засобу масової інформації й аналітичного центру ЗМІ та протидії пропаганді в Україні. Створений у 2004 р., він став надійним джерелом інформації для журналістів, експертів, освітян та широкої аудиторії. Розгляньмо детально структуру та напрями роботи цього ресурсу, його освітні продукти та антифейкові ініціативи.

«Детектор Медіа» має розгалужену структуру, яка охоплює різні аспекти медіапростору:

- Новини: оперативне висвітлення подій медіасфери України та світу. Наприклад, О. Крумін (2024) у статті «Дніпровський телеканал «Дніпро TV» під час війни: змістовні новини (і трохи піару)» пише про діяльність дніпровського телеканалу «Дніпро TV» під час війни аналізує його контент та підходи до подавання інформації.
- Аналітика: глибокий аналіз тенденцій та подій у медіапросторі. Наприклад, матеріал про можливість трансляції українськими судами відкритих судових засідань щодо воєнних злочинів росії обговорює перспективи та виклики цього процесу, зокрема, С. Остапа (2024)

в статті «Чи будуть українські суди трансляти відкриті судові засідання про воєнні злочини Росії у ютубі».

- Моніторинг: систематичний аналіз контенту українських медіа стосовно дотримання журналістських стандартів. Наприклад, моніторинг телемарафону «Єдині новини» за січень 2024 р. І. Куляс (2024) детально розглядає ефір спільного марафону, вказуючи на професійні помилки ведучих та журналістів.

- Дослідження: проведення наукових та прикладних досліджень у сфері медіа. Наприклад, І. Куляс і О. Довженко (2018) наводять методологію моніторингу телевізійних і радіо програм ГО «Детектор Медіа», завдяки якій описуються підходи до аналізу різних інформаційних жанрів.

У боротьбі із дезінформацією «Детектор Медіа» реалізує кілька важливих проєктів:

- DisinfoChronicle: проєкт, що документує хроніки кремлівської дезінформації про військовий наступ на Україну.

- Перевірка фактів (фактчекінг): викриття неправдивої інформації, що поширюється в медіапросторі, наприклад, Д. Дубов (2025) у статті «Фактчекінг і виявлення дезінформації більше не основний каркас протидії впливам».

- Розвінчування маніпуляцій: аналіз і спростування маніпулятивних технік, що використовуються в медіа для введення аудиторії в оману.

Завдяки таким ініціативам «Детектор Медіа» сприяє формуванню критичного мислення та підвищенню рівня медіаграмотності серед громадян.

Створення освітніх продуктів є надзвичайно вагомим сегментом діяльності «Детектора Медіа», орієнтованих на розвиток критичного мислення, навичок аналізу інформації, розуміння роботи медіа та спротиву маніпуляціям. Ці продукти подаються в зручному форматі, адаптованому для різної аудиторії — від школярів і студентів до вчителів, журналістів і громадських активістів.

У фокусі ресурсу — просте й доступне пояснення складних явищ. Наприклад, у матеріалі «Дипфейк: як розпізнати, захиститись і навіть посміятися» авторка Марина Леончук (2024) дає покрокову інструкцію для користувачів, як відрізнити правду від вигадки: перевіряти джерела, обережно ставитися до гучних заголовків, звертати увагу на візуальний ряд тощо. Такий матеріал може бути використано безпосередньо на уроці з медіаграмотності або ж під час тренінгів.

Аудіоформат подавання інформації стає дедалі популярнішим серед молоді. «Детектор Медіа» підтримує цю модну тенденцію і пропонує низку освітніх подкастів, що розкривають ключові теми інформаційної безпеки, пропаганди та соціальних процесів. Наприклад, подкаст «Медіуми» розповідає про те, як функціонують медіа, як працює теле-

бачення, хто приймає рішення стосовно контенту, як формується сітка мовлення тощо. Його епізоди часто містять інтерв'ю з практиками медіа — режисерами, редакторами, журналістами.

Ще один приклад — подкаст «Детектор медіа говорить», який знайомить слухачів із явищами політичної комунікації, інформаційними кампаніями, психологією сприйняття медіа, що робить його корисним інструментом на заняттях із суспільних дисциплін або в колах фахової журналістської підготовки.

«Детектор Медіа» активно розвиває відеонапрямок, публікуючи аналітичні відео, пояснювальні ролики, інтерв'ю. Так, у рубриці «Інфопростір» на YouTube-каналі «Детектор Медіа» публікуються відео, присвячені викриттю фейків, російської пропаганди, інформаційних операцій ворога й ін., наприклад, у відео «Що не так #30: Сексизм в українських медіа» автори розвінчують наративи стосовно ролі жінки у суспільстві та висвітлення цієї ролі на телебаченні (Детектор медіа, 2022). Такі відео мають короткий формат, динамічне подавання й можуть бути ефективно використані як візуальний супровід під час лекцій, презентацій або в ролі прикладів для медіааналізу.

Усі ці формати — від інструктивних матеріалів до повноцінних навчальних програм — дають змогу використовувати «Детектор Медіа» як гнучкий, актуальний і якісний освітній ресурс, здатний підтримати викладача в розробленні медіаорієнтованого контенту, а також сформувати в студентів стійкість до маніпуляцій і навички інформаційної гігієни.

Постійний автор «Детектора Медіа» професор Микола Тимошик (на платформі цього видання є його блог) звертає увагу колег-викладачів на потребу залучення студентів факультетів журналістики, яких нині в Україні близько 80-ти, до написання історії героїв-захисників України новітньої російсько-української війни, орієнтуючи їх у цій темі на дотримання журналістських стандартів. Про це професор пише так: «Студенти-журналісти КНУКІМу — одними з перших долучились до цієї ініціативи зі створення мартирологу полеглих героїв російсько-української війни. «Герої не вмирають, якщо їх пам'ятають» — під такою назвою вийшла добірка їхніх есе у «Слові Просвіти» в жовтні 2022 року» (Тимошик, 2023).

Ресурс системно веде моніторинг дезінформації, публікується огляд медіаринку. Звернемо увагу на гостру публікацію М. Тимошика (2022) «Рашистський журнал в українській обгортці: у Києві готуються відновити «Науку и технику». В публікації йдеться про те, що в Києві заявлено про відновлення друку старого російського журналу: «Показова деталь. На поданому на сайті цієї групи зразку цього так званого сертифікату «пришпилено» обкладинку... тієї ж ленинградської «Науки и техники»...».

Цей розділ можна використовувати як додатковий аналітичний матеріал для занять, особливо в контексті дисциплін «Журналістика», «Громадянська освіта», «Медіаосвіта».

Отже, освітні ініціативи «Детектора Медіа» не лише інформують громадськість, а й створюють потужний навчальний інструмент, що дає змогу викладачам і студентам працювати із живим інформаційним матеріалом, аналізувати його в реальному часі та формувати вміння медіакритики, перевірки фактів, розпізнавання маніпуляцій. Завдяки системності, регулярності й практичній цінності ці ініціативи можуть бути складником освітнього процесу на всіх рівнях — від шкільного до університетського.

Інтеграція матеріалів і підходів «Детектор Медіа» в освітній процес відкриває широкі можливості для формування в учнів і студентів навичок критичного мислення, медіаграмотності та свідомого споживання інформації. Цей ресурс можна ефективно використовувати і в загальноосвітніх школах, і в закладах вищої освіти — в межах окремих предметів або ж як міждисциплінарний інструмент.

Найочевидніший і водночас дієвий спосіб використання ресурсу — інтеграція матеріалів «Детектора Медіа» у зміст навчальних занять з медіаосвіти, громадянської освіти, історії, української мови, соціології і журналістики.

На заняттях, присвячених основам медіаграмотності, можна:

- Розглядати типи маніпуляцій — емоційні заголовки, підміна понять, виривання фраз із контексту. Для прикладу — стаття «Маніпуляція статтею FT, буцімто «східноєвропейські політики обговорюють превентивний удар по Росії» (Пилипенко, 2025). Такі приклади можна подавати студентам як індивідуальні або групові завдання для аналізу; використовувати як основу для рольових ігор, де одні студенти виступають в ролі журналістів, інші — як фактчекери чи аналітики; оформлювати у форматі дискусій або дебатів, під час яких учасники відстоюють або спростовують тезу, базуючись на перевірених джерелах.

- Аналізувати структуру фейку: хто автор, як сформульовано повідомлення, яка емоція використовується, де поширюється.

- Ознайомлюватися з поняттями фактчекінгу на основі реальних прикладів із рубрик «Фейки» або «Маніпуляція».

У вищих навчальних закладах, зокрема на факультетах журналістики, соціології чи політології, можна використовувати «Детектор Медіа» як науково-аналітичну базу для написання курсових та дипломних робіт з тематики інформаційної безпеки, політичної комунікації, культури споживання інформації тощо. На основі таких матеріалів можна створювати тренінги з медіаграмотності, адаптовані до різного віку учнів. В умовах дистанційного або змішаного навчання «Детектор Медіа» також є зручним джерелом для самостійної або проєктної роботи учнів, адже сайт пропонує відкриті освітні матеріали, мультимедіа й тематичні підбірки.

«Детектор Медіа» є не лише джерелом аналітичного контенту, а й слугує інструментом формування інформаційної гігієни, розвитку

медіакритичного мислення та підготовки відповідального громадянина, здатного орієнтуватися в інформаційному просторі.

Ще одним ефективним напрямом використання ресурсу «Детектор Медіа» в навчальному процесі є організація дискусій, дебатів і тематичних занять, а також створення учнями й студентами власних медійно-аналітичних проєктів. Такі форми роботи стимулюють глибше занурення в проблематику, активізують пізнавальну діяльність і сприяють розвитку навичок критичного мислення, аргументації, самостійного дослідження.

Матеріали «Детектора Медіа» є надзвичайно зручними для підготовки дискусійних тем, особливо коли йдеться про контрверсійні або резонансні випадки інформаційних маніпуляцій, фейків або порушення журналістських стандартів. Наприклад: публікація Алли Скорик «Ключові теми, над якими ми працюємо, — це воєнні злочини, соціальна підтримка ветеранів і демографія може стати основою для дебатів про межу між журналістикою та пропагандою» (Наумова, 2024).

Студенти можуть обирати одну зі сторін, готувати аргументи, посилатися на статті, дані моніторингу та аналітику. Це дає змогу не лише тренувати риторику, а й закріпити розуміння функціонування медіа та принципів наведення фактів.

Особливо цінним педагогічним результатом є ініціювання власних дослідницько-аналітичних проєктів на основі матеріалів «Детектора Медіа». Це можуть бути і індивідуальні, і групові ініціативи, що поєднують елементи дослідження, наведення фактів і творчого подавання результатів.

Форми проєктів:

- Аналітична доповідь або мультимедійна презентація, присвячена темі дезінформації в певному медіа або регіоні.
- Студенти шукають в інформаційному просторі (наприклад, у соцмережах) сумнівні повідомлення та перевіряють їх на достовірність, використовуючи методики з курсу «Як не стати овочем».
- Відео або подкаст, у якому учні обговорюють найпоширеніші маніпуляції — наприклад, на зразок подкасту «Медіазлочини», де розглядаються приклади «гріхів» українських журналістів.

Проектна робота може завершуватися презентацією результатів у класі або на факультетському заході, обговоренням, створенням власного куточка «Медіагігієни» або навіть участю в конкурсах, які регулярно організовує «Детектор Медіа» і його партнери.

Отже, використання ресурсу в навчальному процесі не обмежується читанням статей — воно відкриває простір для творчості, дослідження, рефлексії та вироблення медіаімунітету. У контексті війни, інформаційної турбулентності та цифрової доби така робота є не лише актуальною, але й соціально необхідною.

У сучасному освітньому середовищі, де інформація постійно змінюється та циркулює із шаленою швидкістю, вчитель або викладач мусить не лише передавати знання, а й формувати критичне мислення та стійкість до маніпуляцій. Саме з такою метою було впроваджено інтеграцію ресурсу «Детектор Медіа» в навчальний процес у межах кількох експериментальних освітніх завдань. Подані нижче приклади демонструють можливості ресурсу для різних форматів занять (уроки, семінари, факультативи) і дають змогу обрати ефективні методики його застосування.

Завдання 1: Заняття з теми «Як виявити маніпуляції в новинах»

Мета: навчити учнів розпізнавати маніпулятивні повідомлення, розрізняти факти й оцінки, виявляти емоційне забарвлення та навмисне спотворення інформації.

Структура заняття:

- Коротка лекція про типи маніпуляцій (на основі аналітичного матеріалу «Детектора Медіа» — «10 поширених маніпулятивних прийомів у ЗМІ»).

- Перегляд відео з проєкту «Фейк» із прикладом фейку про «американських біолабораторій».

- Робота в групах: кожна група отримала скриншоти новин з маніпулятивними заголовками; завдання — виявити тип маніпуляції, аргументувати.

- Підсумкова дискусія: чому ми віримо в маніпуляції, які наслідки.

Результати: студенти активно включилися в аналіз, особливо цікавилися прикладами з TikTok та Telegram, де також трапляються маніпуляції. Багато з них уперше замислились, що новина — це не завжди правда.

Завдання 2: Семінар «Фактчекінг у сучасній журналістиці»

Мета: сформувати практичні навички перевірки фактів, ознайомити із платформами для фактчекінгу, інструментами OSINT, етичними дилемами.

Сценарій семінару:

- Ознайомлення з матеріалом «Як працює фактчекінг і хто в Україні їй його робить».

- Практична вправа: студенти обирали одну фейкову тезу зі стрічки «По той бік новин» або Telegram-каналів, яку мали спростувати через відкриті джерела (Google Reverse Image Search, TinEye, YouTube DataViewer).

- Обговорення завдань, де факти не врятували репутацію медіа — розглядали помилки телеканалів під час висвітлення бойових дій.

Результати: студенти відзначили практичну користь навичок, багато хто зацікавився перспективою роботи в аналітичних проєктах. Зросла кількість звернень до аналітики «Детектора Медіа» в курсових роботах.

Завдання 3: Факультатив «Медіагігієна в повсякденному житті»

Мета: популяризувати серед підлітків навички критичного мислення та відповідального споживання інформації.

Особливості формату:

- Раз на тиждень студенти переглядали відео від «Детектора Медіа» та обговорювали, як це пов'язано з їхнім досвідом (особливо TikTok, YouTube Shorts).
- Завдання вдома — вести тижневий щоденник спожитих новин та визначати їхню якість.
- Проведено міні-опитування перед та після курсу: чи часто учні перевіряють новини, як визначають фейки, що читають.

Результати: студенти почали ставити більше запитань до контенту в соцмережах. Зросла кількість тих, хто самостійно використовує ресурси на кшталт «Детектора Медіа». У фіналі три учні створили власний подкаст з розбором популярного фейку про вакцинацію.

Виявлені труднощі та шляхи їхнього подолання:

1. Низька початкова мотивація учнів/студентів. Особливо на ранніх етапах учасники не завжди розуміють, навіщо вчитися перевіряти новини. Щоб подолати це, варто починати з яскравих і життєво близьких прикладів, пов'язаних із соцмережами, плітками, резонансними подіями. Ефективним є інтерактивний старт — наприклад, «вгадай фейк» за заголовком.
2. Недостатній рівень цифрової грамотності. У частини учнів є проблеми з використанням інструментів перевірки (наприклад, не всі вміють користуватись Google Reverse Image Search). Це компенсується візуальними інструкціями, спільним проходженням алгоритмів перевірки в класі.
3. Брак часу в межах стандартної програми. Медіаосвітні теми часто не входять до обов'язкових дисциплін, особливо в загальноосвітній школі. Вихід — інтеграція в міжпредметні зв'язки (історія, мова, правознавство) або впровадження у вигляді факультативів/гуртків.

Отже, використання «Детектора Медіа» в навчальному процесі не лише можливе, але й ефективно, особливо за умови творчого підходу викладача, адаптації контенту до віку та зацікавленості учнів, а також постійного оновлення методик відповідно до змін інформаційного простору.

Застосування ресурсу «Детектор Медіа» в освітньому процесі має ряд очевидних переваг, що роблять його потужним інструментом формування критичного мислення та медіаграмотності. Передусім це — доступність і відкритість матеріалів. Усі аналітичні статті, новини, моніторинги, відео- та аудіопродукти публікуються у вільному доступі, без потреби реєстрації чи платного підпису. Такий підхід дає змогу інтегрувати ресурс у навчальний процес незалежно від матеріальної бази закладу освіти чи рівня технічного забезпечення.

Не менш важливою є актуальність і достовірність інформації. Матеріали публікуються оперативно, із посиланням на джерела, з чітко вираженою позицією щодо стандартів журналістики та відповідальності за публічну комунікацію. Завдяки цьому ресурс є не просто джерелом знань, а й прикладом професійної журналістської роботи, якою можна і варто навчатися.

Особливо цінним для освітнього процесу є потенціал «Детектора Медіа» в залученні учнів і студентів до самостійного критичного аналізу. Матеріали про фейки, маніпуляції, дезінформацію змушують молодь не просто споживати контент, а аналізувати, перевіряти, порівнювати — тобто діяти активно, а не пасивно. У поєднанні з методами інтерактивного навчання (групові дискусії, рольові ігри, проєктні роботи) це дає змогу формувати довготривалі навички критичного мислення, інформаційної гігієни та аргументації.

Попри всі ці переваги, існують і певні обмеження у використанні цього ресурсу в навчанні. Зокрема, частина матеріалів написана надто складною мовою, перенасичена термінологією, що може створювати труднощі для молодших школярів або учнів без попередньої підготовки у сфері медіа. Також варто враховувати, що «Детектор Медіа» часто висвітлює політично й соціально чутливі теми, які можуть викликати неоднозначну реакцію серед батьків чи адміністрації освітнього закладу.

Окремою проблемою може бути обмежений технічний доступ у деяких регіонах — нестабільний інтернет, відсутність пристроїв у класах або вдома. У такому разі доцільно використовувати роздруковані матеріали або заздалегідь завантажені відео та подкасти.

Загалом, переваги «Детектора Медіа» як освітнього інструменту значно переважають обмеження, особливо якщо викладач адаптує контент відповідно до вікових та пізнавальних особливостей своєї аудиторії. Завдяки поєднанню сучасного, авторитетного контенту з методами активного навчання, цей ресурс здатен суттєво підвищити ефективність формування в учнів і студентів критичного ставлення до інформації.

Висновки

Ресурс «Детектор Медіа» має значний потенціал для розвитку медіаграмотності серед учнів і студентів, що є важливим компонентом сучасної освіти. Завдяки своїм медіапродуктам, фактчекінговим ініціативам та аналітичним матеріалам цей ресурс дає змогу учням і студентам розвивати важливі компетентності, зокрема критичне мислення, уміння відрізняти достовірну інформацію від маніпуляцій і фейків, а також здатність правильно сприймати та аналізувати медіаконтент. Більше того, «Детектор Медіа» не лише сприяє формуванню медіаграмотності, але й допомагає виховувати відповідальних громадян, здатних орієнтуватися в інформаційному просторі.

Перспективи подальшого впровадження ресурсу в освітній процес виглядають доволі обнадійливими. Оскільки медіаосвіта є актуальним напрямом, що відповідає вимогам часу, використання таких платформ, як «Детектор Медіа», може стати основою для розвитку системи медіаосвіти в школах і вищих навчальних закладах. Особливу увагу варто звернути на адаптацію матеріалів ресурсу для різних вікових категорій

і рівнів навчання, що сприяє забезпеченню максимально ефективності використання цього інструменту.

Отже, ресурс «Детектор Медіа» є важливим інструментом для розвитку медіаграмотності в освіті. Його подальше впровадження в освітній процес дає змогу якісно підготувати молодь до активного та свідомого життя в інформаційному суспільстві.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Бебик, В. М. (2011). Глобальне інформаційне суспільство: поняття, структура, комунікації. *Інформація і право*, 1(1), 41–49.
- Детектор медіа. (2022, 26 грудня). Сексизм в українських медіа / Що не так #30 [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=OpYrJe1UZY4>
- Дубов, Д. (2025, 14 березня). Фактчекінг і виявлення дезінформації більше не основний каркас протидії впливам. Детектор Медіа. <https://detector.media/infospace/article/239063/2025-03-14-faktcheking-i-vyyavlennya-dezinformatsii-bilshe-ne-osnovnyy-karkas-protydii-vplyvam>
- Крумін, О. (2024, 11 липня). Дніпровський телеканал «Дніпро TV» під час війни: змістовні новини (і трохи піару). Детектор Медіа. <https://is.gd/fkz8wd>
- Куляс, І. (2024, 11 січня). Моніторинг спільного телемарафону «Єдині новини» за 2–3 січня 2024 року. Детектор Медіа. <https://is.gd/OX9bIj>
- Куляс, І., & Довженко, О. (2018, 24 квітня). Методологія моніторингів телевізійних і радійних програм громадської організації «Детектор медіа» (новини, підсумкові тижневики, публіцистичні авторські програми, політичні ток-шоу, інтерв'ю). Детектор Медіа. <https://is.gd/WlLkgt>
- Леончук, М. (2024, 30 березня). Дипфейк: як розпізнати, захиститись і навіть посміятися. Детектор Медіа. <https://is.gd/QCTFhL>
- Найдьонова, Л. А., & Баришполець, О. Т. (Ред.). (2010). *Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід*. Міленіум.
- Наумова, О. (2024, 29 квітня). Алла Скорик: «Ключові теми, над якими ми працюємо, — це воєнні злочини, соціальна підтримка ветеранів і демографія». Детектор Медіа. <https://is.gd/b2KhJS>
- Онкович, Г. В. (2008). Медіаосвіта як інтелектуально-комунікативна мережа. *Вища освіта України*, 3, 130–137.
- Остапа, С. (2024, 5 серпня). Чи будуть українські суди транслювати відкриті судові засідання про воєнні злочини Росії у ютубі. Детектор Медіа. <https://is.gd/M64u89>
- Пилипенко, А. (2025, 13 березня). Маніпуляція статтею FT, буцімто «східноєвропейські політики обговорюють превентивний удар по Росії». Детектор Медіа. <https://is.gd/DCAD6c>
- Тимошик, М. (2022, 1 квітня). Рашистський журнал в українській обгортці: у Києві готуються відновити «Науку і техніку». Детектор Медіа. <https://is.gd/Dk8UI3>
- Тимошик, М. (2023). Громадський рух студентів-журналістів завойовує серця за кордоном, але залишається поза увагою українців. Детектор Медіа. <https://is.gd/FDcYSm>
- Masterman, L. A. (2001). A rationale for media education. In R. Kubey (Ed.), *Media literacy in the information age* (pp. 15–68). Transaction Publishers.
- Potter, W. J. (2021). *Media Literacy* (10th ed.). Sage Publication.

REFERENCES

- Bebyk, V. M. (2011). Hlobalne informatsiine suspilstvo: Poniattia, struktura, komunikatsii [Global information society: Concept, structure, communications]. *Information and Law*, 1(1), 41–49 [in Ukrainian].

- Detektor media. (2022, December 26). *Seksyzm v ukrainskykh media / Shcho ne tak #30* [Sexism in Ukrainian media / What's wrong #30] [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=OpYrJe1UZy4> [in Ukrainian].
- Dubov, D. (2025, March 14). *Faktchekinh i vyivlennia dezinformatsii bilsh ne osnovnyi karkas protydii vplyvam* [Fact-checking and disinformation detection are no longer the main framework for countering influences]. Detektor Media. <https://detector.media/infospace/article/239063/2025-03-14-faktcheking-i-vyyavlennya-dezinformatsii-bilsh-ne-osnovnyy-karkas-protydii-vplyvam> [in Ukrainian].
- Krumin, O. (2024, July 11). *Dniprovskiy telekanal "Dnipro TV" pid chas viiny: Zmistovni novyny (i trokhy piaru)* [Dnipro TV channel "Dnipro TV" during the war: Meaningful news (and a little PR)]. Detektor Media. <https://is.gd/fkz8wd> [in Ukrainian].
- Kulias, I. (2024, January 11). *Monitorynh spilnoho telemarafonu "Iedyni novyny" za 2–3 sichnia 2024 roku* [Monitoring of the joint telethon "United News" for January 2–3, 2024]. Detektor Media. <https://is.gd/OX9bIj> [in Ukrainian].
- Kulias, I., & Dovzhenko, O. (2018, April 24). *Metodolohiia monitorynhiv televiziynykh i radiynykh prohram hromadskoi orhanizatsii "Detektor media" (novyny, pidsumkovi tyzhnevyyky, publitsystychni avtorski prohramy, politychni tok-shou, interviu)* [Methodology of monitoring television and radio programs of the public organization "Detector Media" (news, weekly summaries, journalistic author programs, political talk shows, interviews)]. Detektor Media. <https://is.gd/WLLkgt> [in Ukrainian].
- Leonchuk, M. (2024, March 30). *Dypfeik: Yak rozpoznavaty, zakhystytys i navit posmiatysia* [Deepfake: How to recognize, protect yourself and even laugh]. Detektor Media. <https://is.gd/QCTFhL> [in Ukrainian].
- Masterman, L. A. (2001). A rationale for media education. In R. Kubey (Ed.), *Media literacy in the information age* (pp. 15–68). Transaction Publishers [in English].
- Naidonova, L. A., & Baryshpolets, O. T. (Eds.). (2010). *Mediakultura osobystosti: Sotsialno-psykholohichniy pidkhid* [Media culture of the individual: A social and psychological approach]. Milenium [in Ukrainian].
- Naumova, O. (2024, April 29). *Alla Skoryk: "Kliuchovi temy, nad yakymy my pratsiuemo, — tse voienni zlochyny, sotsialna pidtrymka veteraniv i demohrafiia"* [Alla Skoryk: "The key topics we are working on are war crimes, social support for veterans and demography"]. Detektor Media. <https://is.gd/b2KhJS> [in Ukrainian].
- Onkovych, H. V. (2008). Mediaosvita yak intelektualno-komunikatyvna merezha [Media education as an intellectual and communicative network]. *Higher Education of Ukraine*, 3, 130–137 [in Ukrainian].
- Ostapa, S. (2024, August 5). *Chy budut ukrainski sudy transliuvaty vidkryti sudovi zasidannia pro voienni zlochyny Rosii u yutubi* [Will Ukrainian courts broadcast open court hearings on Russian war crimes on YouTube]. Detektor Media. <https://is.gd/M64u89> [in Ukrainian].
- Potter, W. J. (2021). *Media Literacy* (10th ed.). Sage Publication [in English].
- Pylypenko, A. (2025, March 13). *Manipuliatsiia statteiu FT, butsimto "skhidnoevropeiskii polityky obhovoriuiut preventyvnyi udar po Rosii"* [Manipulation of the FT article, allegedly "Eastern European politicians discuss a preemptive strike on Russia"]. Detektor Media. <https://is.gd/DCAD6c> [in Ukrainian].
- Tymoshyk, M. (2022, April 1). *Rashystskyi zhurnal v ukrainskii obhortsi: U Kyievi hotuiutsia vidnovyty "Nauku y tekhniku"* [Racist magazine in Ukrainian wrapper: Kyiv prepares to restore "Nauka i Tekhnika"]. Detektor Media. <https://is.gd/Dk8UI3> [in Ukrainian].
- Tymoshyk, M. (2023). *Hromadskiy rukh studentiv-zhurnalistiv zavoioviuie sertsia za kordonom, ale zalyshaietsia poza uvahoiu ukraintiv* [The public movement of student journalists wins hearts abroad, but remains unnoticed by Ukrainians]. Detektor Media. <https://is.gd/FDcYSm> [in Ukrainian].

Надійшла: 20.03.2025; Прийнято: 23.05.2025;

Статтю вперше опубліковано онлайн: 18.07.2025

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons «Attribution» 4.0.